

Flaszter-etika

Zokog, szíjog, aztán hüppög a barátnőm a telefonban. „Áltam, megfagyva, kővé válva, sóbálvánnyá dermedve, hosszú percekig, és egyszerűen nem hűtem a szememnek. Nincs egy hete, hogy majdnem tízezer forintért kicseréltem mind az öt kopott gumit az autómra. És akkor reggel lemegek, és teglával, betondarabokkal alapócolva, ott áll a kocsi a parkolóban. Gumik nélkül. Csak a pótkerekhez nem fért hozzá az a rohadt! Most mondd meg, mit csináljak?” Magam is belesápadtam, beszéltem neki feljelentésről, ismeretlen tettes ellen, újsághirdetésről, jutalommal a „becsületes” jelentkezőnek, de aztán legszívesebben ököllel vertem volna az asztalt a tehetetlenségtől, az eleve kudarcra ítélt próbálkozásokról, a reménytelenségtől.

Mesélem a barátnőm esetét, s a társaságban mindenkinek van hozzátennivalója. Kinek az ablaktörő lapátját, kinek a díszlámpát, a sógorodnak a benzinjét, a kollégának a tetőcsomagartóját, az ismeretlen levélírónak a két rendszámát. Egész fűzünk van már érthetetlen és bosszantó esetekből, egész csokunk az efféle magatartásra ráhúzható rokonértelmű szavakból. „Tépjük a szánkat, úgys hiába, a közérköles egyre csak romlik” — legyint végül egyikünk.

Hazafelé menet, azon kapom magam, hogy fennhangon szidom az előttem álló autó vezetőjét. Újságot olvas, a piros lámpánál várakozva. Mikor már gázt kellene adnia, akkor kapcsolt sebességbe, a mögöttünk feltorló sorkból jó, ha három kocsi áter meg a zöldön. A többiek kivárik a következő peridust, addig tūráztatják a motort, szabályos füstfelhőbe burkolózza. Ők a potenciális levélírók, telefonálók, a közlekedési ankétok felszólalói, akik rendre azt teszik szövé: „lusták” a szegedi jelzőlámpák. Tehetetlenségükben mondják, hogyan is volna módjuk másképp közhírré tenni: a kocsisornak egyszerre kéne megindulnia, nem egymásra várva, mint ahogy a dominók dőlnek. Hogy volna lehetőségük szólni a motorosoknak, akik vadul elhúznak tiz autó mellett is, s beállnak az első mellé, jobbról? Hogy mondják el: ezt ne tegyék! Szálljanak ki a kocsiából, leckéztessék meg a szabályszeget, a veszélyhelyzetet! előidézőt? Nyernék-e annyit a réven, mint amennyit veszítenek a vámon? Tűzzünk talán barátságos hangú cédulákat minden autó szélvédőjére, amelyik garázsunk bejáratában terpeszkedik, minden szülő motorra, amelyik egy autónyi helyen várakozik? Kezdjük el magyarázni a módosított KRESZ-t, a parkolóhelyre vadászó, de még véletlenül sem indexelő autósoknak? A nagykörúti zöldhullámot a belső sávon meglovasító T-betűs teherautóknak?...

Nem, nem vitatkozunk. Csak a rendőrrel. Részletesen megokoljuk, hogy miért nincs tartalékizáló a tasakban. „Azt hittem...”. Magyarázatjuk, hogy a simára kopott gumiköpenyt épp ma akartuk kicserélni. „Oda indulok...”. A saját, érvényét veszített jogosítványunkra rácsodálkozunk. „Nem vettem észre”. S közben a lehető legkisebbre nyitjuk a szánkat. „Nem ittam én egy kortyot sem...”. Munkatársam története jut eszembe: a minap első szóra beismerte, vétke, tehát kész kifizetni a helyszíni bírságot. A rend őre úgy meglepődött a mentegetőzés, a kertetés elmaradásán, hogy nyájasan, s fizetés nélkül tovább engedte. Tippnek sem rossz, az ilyesmit kellene eltanulnunk egymástól. S nem azt, hogy minden nő eleve alkalmatlan a közúti gépjárművezetésre, csak vasár- és ünnepnapokon nem, amikor is férj-urunk szeret maginni néhány üveg sört. Nem azt kellene ellesnünk, hogy miképpen kell bezorítani a szabályosan várakozókat „csak pár percre” szabálytalanul leállított járművünkkel! S ha nagyobb löereű kocsi húz el mellettünk az országúton, nem feltétlenül kell lépést tartanunk vele, neki ugyanis a fékje is jobban foghat...

Folytassam-e még? Akik e sorok olvastán egyetértően bólintanak, valószínűleg amúgyis a józan (a szó mindkét értelmében józan!) vezetőik táborába tartoznak. Azok közé, akik elborzadnak minden téli reggelen a szélvédőüveg tenyérnyi jégmentes foltján kikandikáló autóvezetők merészsége láttán. Mit láthat a körülötte rohanó forgalomból, hogy fogja észrevenni a zebrára lépőt, aki talán az én gyerekem vagy a saját apja? Nem vagyok féltős természet, de mostanában kezd rossz közérzetem lenni, ha öt-tíz percnél több időt töltök a volánnal a kezemben. Cöpp gyereket látok a vezető melletti ülésen és bukósíssal nélkül motorozó családapát. Lovas fogatokat a külvárosi kocsmá előtt — naná, kólát isznak odabent a hajtók! Az egyirányú utcákból a menetiránnyal szemben haladó, a jó szándékú figyelmeztetésre idegesen föléstannó „úrvezetőket”, a szirénázó mentőautóra rá sem hederítőket, a lakótelepi járdá nélküli utcokn száguldozó motoros tizenéveseket látva, mostanában mindig megkérdem magamtól: ezek mitől érzik magukat ilyen biztos nyeregben? De úgy látszik, csak tépem a számat, egvelőre hiába. „A közérköles egyre csak romlik.” S annak, ugye, a flaszteretika is része...

Pálffy Katalin

Az eredmény szakmailag jó — csak nem kényelmes

Diagnózis — a gyermekorvosi szolgálatról

Mi történt, mondjuk, úgy 30 éve, ha egy szegedi kisgyerek megbetegedett? A szülő vagy elvitte a Kosuth Lajos sugárúti poliklinikára, vagy szolt a főnőttek körzeti orvosának, nézze meg az odahaza fekvő gyermeket, de fogadta a kicsiket az SZTK is. Amennyire az ember vizsgálomlékezhet gyermekkorai tapasztalataira, az idő tájt mintha nem lett volna olyan puszkaporos a levegő az egyetlen, igazán gyerekeket ellátó rendelő várótermében, mint manapság olykor a 34 gyermekorvosi körzet egyikében-másikában.

Végül is az SZTK gyermekgyógyászati szakrendelését váltotta föl 25 esztendője az ellátási forma, amely a területi elven alapszik. Vajon, mi mindenben hozott előrelépést a körzetesített gyermekorvosi hálózat, s mi az, ami panaszra adhat okot. Választ dr. Dux Ernő, a szolgálat csoportvezető főorvosától és dr. Román Ferenc főorvostól, a gyermekorvosi igazgatóhelyettesétől kerestem.

A gyermekellátás jelenlegi formája tisztességes eredményt ért el 25 esztendő alatt. Az integrációt megelőzően, már 1964-ben szoros szervezeti és szakmai kapcsolatba került a körzeti szolgálat a gyermekorvosi kórházzal, s példamutató az együttműködés a gyermekorvosi klinikával is. Eredményként könyvelhetjük el, hogy meggyenkben a legalacsonyabb a csecsemőhalálozás aránya, hogy lényegesen csökkent a gyermekorvosi szolgálat, emelkedett az itt élő emberek egészségügyi kulturáltsága. Ehhez az időszakhoz fűződik, hogy külön gyermekorvosi ügyeletet terveztek Szegeden, s hogy az iskolák falain belüli ellátás is javult. Bizonyos betegségeket sikerült háttérbe szorítani, helyüket azonban újabbak foglalták el.

Az eredmények mellett szólnunk kell a gyermekeket nevelő családok által is érzékelt, kevésbé megnyugtató jelenségekről is. Való igaz, hogy a zsúfoltság korábban nem okozott ekkora gondot, mint manapság. Az okok összetettek. Régebben szűkebb volt a biztosítottak köre. A nagyszerrű vívmány, hogy állampolgári jog az orvosi ellátás, némi túlbiztosításra is ösztönzi a betegeket, az aggódó szülőket különösen: apró, otthon is kezelhető panasszal azonnal orvoshoz viszik a gyereket. A betegforgalmat most maga a váróterem zsúfoltsága is szabályozza: a tömeg láttán egyszerűen visszafordul az, akinek a gyermeke nem szorul igazán orvosi kezelésre. (Hogy mikor teheti ezt meg a szülő nyugodt lelkiismerettel, ennek eldöntéséhez kellene jóval több egészségügyi, gyermekgondozással kapcsolatos ismeretre szert tennie.) Olykor egy idejében beadott kúp, 1-2 napos diéta, forró tea vagy kamillás borogatás is elég a gyógyuláshoz. A zsúfoltság természetesen függ az adott időszakban előforduló betegségek számától és a munkaerő létszámától, összetételétől is. Ha például: hirtelen megsaporodnak a hurutos betegek, a gyógyí-

tók átlagos ellátására „mértézetett” létszáma azonnal kevésnek bizonyul, s a helyzet, hogy erősítésről tudna gondoskodni az egészségügy, az ő dolgozói is, emberek lévén, megbetegszene, s a hiányzókat egyszerű pótlásával is nehezen küzd meg. A „rizikófaktor” duplán érvényesül az elnöiesedő egészségügyi munkakörökben, hiszen ha nem is a doktornő, a védőnő, az ápolónő, az orvosnő betegszik meg, a gyermeke lehet beteg.

Panaszra ad okot a zsúfoltság mellett az is, hogy, noha jelenleg 19 helyen rendelnek, nem mindenki viheti a lakásához legközelebb eső intézménybe beteg gyermekét. A válasz erre az, hogy éppen a túlszűfolttság elkerülése érdekében a nagy népsűrűségű területekről, például az Északi városrészből kénytelenek egyes családokat a Lenin körúti rendelőbe irányítani. Meglehet, hogy így — az utazás idejét is beleszámítva — hamarabb kerül az orvos elé a gyerek, mintha a szomszédban ugyan, de hosszasan várakozna.

Gyakran vetik az egészségügy szemére hogy nem szűnt meg a betegek fölösleges küldözgetése. Az orvos tudomány fejlődésének, differenciálódásának ered-

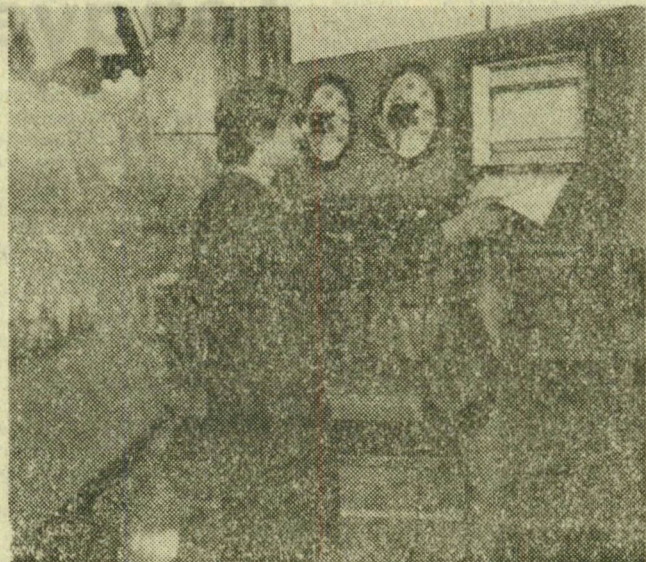
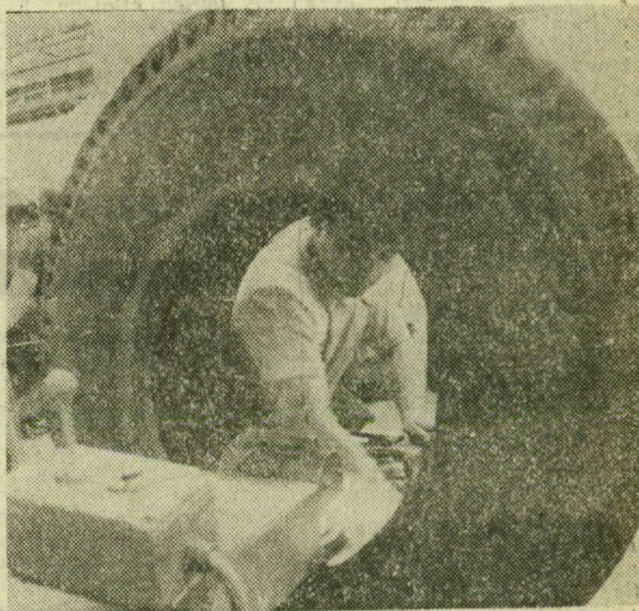
ményeként maga az intézményrendszer is sokgócúvá vált. Az integráció elméletben összekapcsolta ezeket a területeket, a kórház, az ifjúsági rendelőintézet, az ideggondozó egy helyben való „központosítása” azonban horribilis összegbe kerülne.

A 25 év egyéb változásokat is hozott a gyermekorvosi ellátásban. Míg régebben napi 6 órát rendelt az orvosok, feladataik köre mára jócskán kiszélesedett. A megszületett csecsemő iránti maximális figyelem, rendszeres ellenőrzés szükségessége hívta életre a tanácsadási rendszert, a körzeti orvos otthon fekvő betegeket is ellát, de iskolaorvosi teendők is vannak. A szándék helyes: egy szakember örködjek a gyerek egészségén az első pillanattól gyermekkorá végéig. A cél valószínűleg állami háziorvosi szisztéma kialakítása, személyre szóló, individuális ellátás megteremtése, amely azonban jelenleg utópia. Utópia, mert érvényesülését gátolják a gyakori helyettesítések, az, hogy az orvos körzet határa nem esik egybe az iskolaival, hogy az egy betegre jutó átlagos 3 perc nem elegendő az orvos és a beteg bizalmas beszélgetésére. Az ingyenesség megteremtette a lehetőséget annak, hogy az egész-

ségügy közelebb kerüljön a családokhoz, hogy a gyerek egy szakemberhez kötődjek, de mindezt egyéb tényezők is befolyásolják. Pedig egyre kényeszerítőbb erővel sürgetné ezt a közeledést maga az élet: ma már a gyerekek panaszai mögött is nemegyszer lelki okok húzódnak meg. Kezdeti stádiumban ezek „kezelése” is a körzeti gyermekorvosra várna.

A diagnózis szerint tehát vannak neurálgikus pontok a gyermekorvosi szolgáltatásban. Mondhatnánk úgy is: szakmailag jó az eredmény, csak nem kényelmes. A tartalom rendben, a formát kellene még csiszolni. A refrén ismerős, hisz oly sokat elhangzik manapság: pénz nélkül nem megy. Az egészségügy jelenlegi eszközeivel nem képes a növekvő igényeket minden szempontból megnyugtatóan kielégíteni, az eddiginél nagyobb szüksége van a társadalmi szerek támogatására. Az anyagi segítség mellett azonban másra is számít: az orvosok és az érthetően túlértékény szülők kölcsönös megértésére, türelmére. Hogy a tartalom, a felelősségteljes szakmai munkán ne essék csorba. Eppen közös céljuk, a gyermek felépülése, egészsége érdekében.

Chikán Agnes

Ma már nemcsak csavarhúzóval és villáskulccsal dolgoznak az autószerelők, hanem jónéhány korszerű diagnosztikai berendezés is segíti munkájukat. Könnyebb, gyorsabb velük a hibát megállapítani. Azt mondják régen, a mester attól mester, hogy tudja, hová kell nyúlni. E berendezések mindenki számára letehető tesztik ezt. Am ettől a munkától még el kell végezni, s azt mindig, s mindenütt, az embernek kell — miként fotóriporterünknek. Nagy Lászlónak, a Volánnál készítői tevékenységét.